

Ελάχιστο Συνδετικό Δέντρο

Διδάσκοντες: **Σ. Ζάχος, Δ. Φωτάκης**
 Επιμέλεια διαφανειών: **Δ. Φωτάκης**

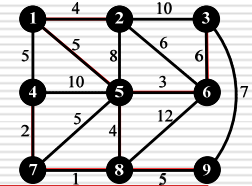
Σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών
 και Μηχανικών Υπολογιστών

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Ελάχιστο Συνδετικό Δέντρο (MST)

- Συνεκτικό μη-κατευθ. $G(V, E, w)$ με βάρη $w: E \mapsto \mathbb{R}_{>0}$
  - Βάρος υπογραφήματος $T(V, E_T): w(T) = \sum_{e \in E_T} w(e)$
- Ζητούμενο: ελάχιστου βάρους **συνεκτικό** υπογράφημα που καλύπτει όλες τις κορυφές.
  - Συνεκτικό (εξ' ορισμού) + ακυκλικό (ελάχιστο) $\Rightarrow$ Δέντρο.
  - Minimum Spanning Tree (MST, ΕΣΔ).
- Πρόβλημα συνδυαστ. βελτιστοποίησης με πολλές και σημαντικές εφαρμογές.
  - Σχεδιασμός συνδετικού δικτύου (οδικού, τηλεπ/κου, ηλεκτρικού) με ελάχιστο κόστος.

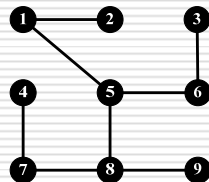

Αλγόριθμοι & Πολυπλοκότητα (Χειμώνας 2009)

Ελάχιστο Συνδετικό Δέντρο 2

Δέντρα: Βασικές Ιδιότητες

- Δέντρο: **συνεκτικό** και **ακυκλικό** γράφημα.
- Για κάθε απλό μη-κατευθ. γράφημα $T(V, E)$, τα παρακάτω είναι **ισοδύναμα**:
  - T δέντρο.
  - Κάθε ζευγάρι κορυφών ενώνεται με **μοναδικό μονοπάτι**.
  - T συνεκτικό και $|E| = |V| - 1$.
  - T ακυκλικό και $|E| = |V| - 1$.
  - T ελαχιστοτικά συνεκτικό.
  - T μεγιστοτικά ακυκλικό.

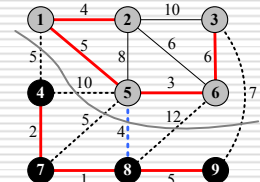

Αλγόριθμοι & Πολυπλοκότητα (Χειμώνας 2009)

Ελάχιστο Συνδετικό Δέντρο 3

Τομές, Σύνολα Τομής, και ΕΣΔ

- Τομή $(S, V \setminus S)$: διαμέριση κορυφών σε 2 σύνολα $S, V \setminus S$.
- Σύνολο τομής $\delta(S, V \setminus S)$: ακμές ένα άκρο στο S και άλλο άκρο στο $V \setminus S$.
  - $\delta(S, V \setminus S)$: όλες οι ακμές που **διασχίζουν** τομή $(S, V \setminus S)$.
- Σύνολο ακμών E' **διασχίζει** τομή $(S, V \setminus S)$ αν $E' \cap \delta(S, V \setminus S) \neq \emptyset$.
- (Ε)ΣΔ ορίζεται από σύνολο ακμών (ελάχιστου) βάρους που **διασχίζει** όλες τις τομές.
  - Άπληστη στρατηγική: ενόσω «αγεφύρωτη» τομή, διέσχισέ την με ακμή ελάχιστου βάρους.

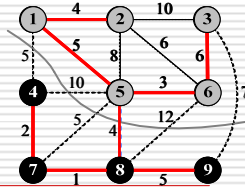

Αλγόριθμοι & Πολυπλοκότητα (Χειμώνας 2009)

Ελάχιστο Συνδετικό Δέντρο 4

(Άπληστος) Υπολογισμός ΕΣΔ

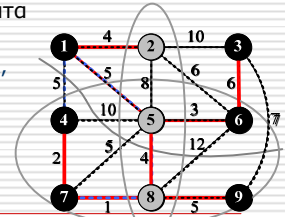
- Έστω $T(V, E_T)$ ΕΣΔ για $G(V, E, w)$.
- Αφαιρώντας ακμή e από E_T προκύπτουν δύο συνεκτικές συνιστώσες, έστω S και $V \setminus S$ αντίστοιχα σύνολα κορυφών.
  - G_S και $G_{V \setminus S}$ αντίστοιχα επαγόμενα υπογραφήματα, και T_S και $T_{V \setminus S}$ αντίστοιχα υποδέντρα.
- Αρχή **βελτιστότητας**:
  - T_S αποτελεί ΕΣΔ για G_S και $T_{V \setminus S}$ αποτελεί ΕΣΔ για $G_{V \setminus S}$.
- Ιδιότητα **άπληστης επιλογής**:
  - e είναι μια ελάχιστου βάρους ακμή που διασχίζει τομή $(S, V \setminus S)$.
- **Άπληστος αλγόριθμος** για ΕΣΔ!

Ελάχιστο Συνδετικό Δέντρο 5

Άπληστος Αλγόριθμος για ΕΣΔ

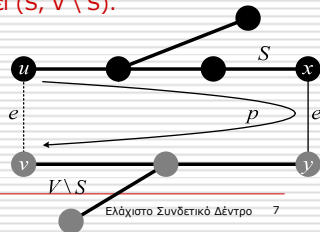
- Έστω Δ δάσος (σύνολο ακμών χωρίς κύκλους).
- Ακμή $e \notin \Delta$ είναι **ακμή επαύξησης** για Δ αν:
  - e διασχίζει μια τομή $(S, V \setminus S)$ που δεν διασχίζει το Δ , και
  - e είναι ελάχιστου βάρους μεταξύ ακμών $\delta(S, V \setminus S)$.
- Ακμή επαύξησης για δάσος Δ συνιστά άπληστη επιλογή που σε $|V|-1$ βήματα οδηγεί σε ΕΣΔ:
  - Αν Δ δάσος και e ακμή επαύξησης Δ , $\Delta \cup \{e\}$ δάσος.
    - e δεν δημιουργεί κύκλο.
  - Αν $\Delta \subset \text{ΕΣΔ}$ και e ακμή επαύξησης Δ , $\Delta \cup \{e\} \subseteq \text{ΕΣΔ}$.

Ελάχιστο Συνδετικό Δέντρο 6

Άπληστη Επιλογή: Ορθότητα

- Έστω δάσος $\Delta \subset \text{ΕΣΔ}$ και $e = \{u, v\}$ **ακμή επαύξησης** Δ . Τότε $\Delta \cup \{e\} \subseteq \text{ΕΣΔ}$.
  - $(S, V \setminus S)$ τομή που δεν διασχίζει Δ και διασχίζει η ακμή e .
  - e ελάχιστου βάρους μεταξύ ακμών του $\delta(S, V \setminus S)$.
  - Έστω T ΕΣΔ τ.ω. $\Delta \subseteq T$. Υποθέτουμε ότι $\Delta \cup \{e\} \notin T$.
  - Έστω p μονοπάτι $u - v$ στο T , και $e' = \{x, y\}$ ακμή T που διασχίζει $(S, V \setminus S)$.
  - Αφού $w(e) \leq w(e')$, και το $T' = (T \cup \{e\}) \setminus \{e'\}$ είναι ΕΣΔ: $w(T') = w(T) + w(e) - w(e') \leq w(T)$
  - Επιπλέον, $\Delta \subseteq T' \setminus \{e\} \Rightarrow \Delta \cup \{e\} \subseteq T'$

Ελάχιστο Συνδετικό Δέντρο 7

Άπληστος Αλγόριθμος για ΕΣΔ

```

MST( $G(V, E, w)$ )
 $\Delta \leftarrow \emptyset;$ 
while  $|\Delta| < |V| - 1$  do
    Υπολόγισε μια ακμή επαύξησης  $e$  για  $\Delta$ ;
     $\Delta \leftarrow \Delta \cup \{e\};$ 
return( $\Delta$ );
    
```

- Αρχικά $\Delta = \emptyset$ δάσος και **υποσύνολο** κάθε ΕΣΔ.
- Επαγωγικά, e ακμή επαύξησης για Δ :
  - $\Delta \cup \{e\}$ δάσος και **υποσύνολο** κάποιου ΕΣΔ.
- Όταν $|\Delta| = |V| - 1$, Δ δέντρο, άρα και ΕΣΔ.

Αλγόριθμος Kruskal

MST-Kruskal($G(V, E, w)$)

Ταξινομήσε ακμές σε αύξουσα σειρά βάρους, $w(e_1) \leq \dots \leq w(e_m)$.

$\Delta \leftarrow \emptyset; i \leftarrow 1;$

while $|\Delta| < |V| - 1$ **and** $i \leq m$ **do**

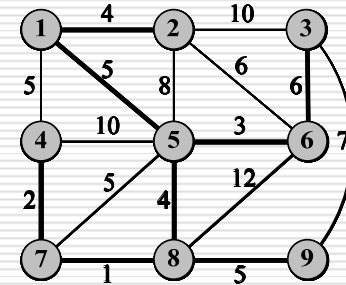
if $\Delta \cup \{e_i\}$ **den έχει κύκλο then**

$\Delta \leftarrow \Delta \cup \{e_i\};$

$i \leftarrow i + 1;$

- Υλοποίηση: κύκλος στο $\Delta \cup \{e_i\}$ ελέγχεται με Union-Find.
  - Χρόνος εκτέλεσης: $\Theta(m \log m)$.
- **Ορθότητα:** αν e_i προστεθεί τότε ακμή επαύξησης για Δ :
  - Όχι κύκλος, άρα e_i διασχίζει μια τομή που δεν διασχίζει το Δ .
  - Αύξουσα σειρά βάρους: e_i ελάχιστου βάρους (πρώτη που ελέγχεται) από όσες ακμές διασχίζουν συγκεκριμένη τομή.

Αλγόριθμος Kruskal: Παράδειγμα

Αλγόριθμος Prim

□ **Υλοποίηση:**

- Ελάχιστο $c[v]$: ουρά προτεραιότητας.
- Binary heap: $\Theta(m \log n)$
- Fibonacci heap: $\Theta(m + n \log n)$

□ **Ορθότητα:**

- $\{v, p[v]\}$ αποτελεί ακμή επαύξησης:
  - Διασχίζει τομή $(S, V \setminus S)$.
  - Ελάχιστου βάρους μεταξύ ακμών του $\delta(S, V \setminus S)$.

MST-Prim($G(V, E, w), s$)

for all $u \in V$ **do**

$c[u] \leftarrow \infty; p[u] \leftarrow \text{NULL};$

$c[s] \leftarrow 0; S \leftarrow \emptyset; \Delta \leftarrow \emptyset;$

while $|S| < |V|$ **do**

$u \notin S : c[u] = \min_{v \notin S} \{c[v]\};$

$S \leftarrow S \cup \{u\};$

for all $v \in \text{AdjList}[u]$ **do**

if $v \notin S$ **and** $w(u, v) < c[v]$ **then**

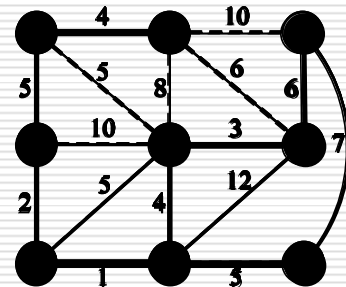
$c[v] \leftarrow w(u, v);$

$p[v] \leftarrow u;$

if $p[u] \neq \text{NULL}$ **then**

$\Delta \leftarrow \Delta \cup \{u, p[u]\};$

Αλγόριθμος Prim: Παράδειγμα

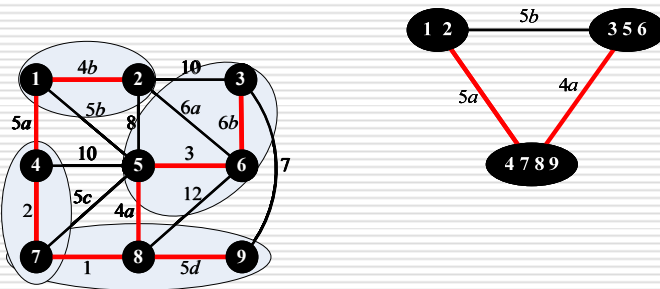
Κανόνες Σχηματισμού ΕΣΔ

- Ακμή e που για κάποια τομή $(S, V \setminus S)$, αποτελεί **ελάχιστου βάρους ακμή που διασχίζει τομή $(S, V \setminus S)$** :
  - e **ανήκει** σε κάποιο ΕΣΔ.
  - Γρήγορη επιλογή τέτοιων ακμών χωρίς κύκλους, και **ένταξη** σε ΕΣΔ.
- Ακμή e που για κάποιον κύκλο C αποτελεί **μέγιστου βάρους ακμή κύκλου C** :
  - Αν βάρος e **μεγαλύτερο** από βάρος άλλων ακμών του C , **δεν ανήκει** σε κανένα ΕΣΔ.
  - Αν όλες οι ακμές του C έχουν ίδιο βάρος, **δεν ανήκει** σε κάποιο ΕΣΔ.
  - Ενόσω υπάρχει κύκλος C , **αποκλεισμός** (μιας) βαρύτερης ακμής C .

Αλγόριθμος Borunka

- «Παράλληλη» εκδοχή γενικού άπληστου αλγόριθμου.
  - Αρχικά κάθε κορυφή αποτελεί μία συνεκτική συνιστώσα.
  - Φάση: ενόσω $\#$ συνεκτικών συνιστώσων > 1 :
    - Κάθε συνεκτική συνιστώσα σ επιλέγει στο ΕΣΔ την **ελαφρύτερη** ακμή με ένα άκρο στο σ (ακμή επαύξεσης).
      - Μια ακμή μπορεί να επιλεγεί και από τα δύο άκρα της.
      - Απαραίτητη ολική διάταξη των ακμών, διαφορετικά μπορεί να σχηματιστούν κύκλοι.
    - Συνεκτικές συνιστώσες **ενημερώνονται** με βάση ακμές που επιλέχθηκαν στην τρέχουσα φάση.
- Αν υπάρχει **ολική διάταξη ακμών**, υπολογίζει ΕΣΔ.
  - Κάθε ακμή που επιλέγεται, αποτελεί ακμή επαύξεσης: ελάχιστου βάρους ακμή που διασχίζει μία τομή.
  - Όχι κύκλοι: **μοναδική** ελαφρύτερη ακμή διασχίζει κάθε τομή.

Αλγόριθμος Borunka: Παράδειγμα

Αλγόριθμος Borunka

- (Ακολουθιακή) υλοποίηση σε $O(m \log n)$.
  - Κάθε φάση σε χρόνο $O(m)$ με δύο περάσματα των ακμών.
  - 1^ο πέρασμα βρίσκει **ελαφρύτερη ακμή** κάθε συνιστώσας.
    - Διαδοχικά **find**, σημειώνονται ακμές στην ίδια συνιστώσα.
  - 2^ο πέρασμα **εντάσσει** ελαφρύτερες **ακμές** στο ΕΣΔ και **ενημερώνει** συνιστώσες με αντίστοιχα **union**.
  - Σε κάθε φάση, $\#$ συνιστώσων **μειώνεται στο μισό**.
    - $\#$ φάσεων = $O(\log n)$.
- Πολλοί **σύγχρονοι αλγόριθμοι** (σχεδόν) γραμμικού χρόνου βασίζονται σε **ιδέα Borunka**.

Συζήτηση – Ασκήσεις

- Έστω γράφημα G με διαφορετικά βάρη στις ακμές.
  - Νδο κάθε ΕΣΔ του G περιέχει την ακμή ελάχιστου βάρους.
  - Νδο G έχει μοναδικό ΕΣΔ.
  - Αληθεύει ότι η μέγιστου βάρους δεν ανήκει στο ΕΣΔ;
- Έστω γράφημα G με κύκλο C .
  - Νδο η ακμή μέγιστου βάρους του C δεν ανήκει σε κανένα ΕΣΔ του G (εφόσον το βάρος της είναι μεγαλύτερο από αυτών των υπολοίπων).
- Έστω T ΕΣΔ για γράφημα $G(V, E, w)$.
  - Να δείξετε ότι T παραμένει ΕΣΔ για $G(V, E, w/2)$.
  - Αληθεύει ότι το T παραμένει ΕΣΔ για $G(V, E, w+k)$;

Συζήτηση – Ασκήσεις

- Υπολογισμός ΕΣΔ T υπό περιορισμούς ότι κάποιες ακμές πρέπει να (μην) ανήκουν στο T ;
- Υπολογισμός ΣΔ T με δεύτερο μικρότερο βάρος;
- Bottleneck κόστος ΣΔ T : $b(T) = \max_{e \in T} \{w(e)\}$
  - Υπολογισμός ΣΔ με ελάχιστο bottleneck κόστος;